

Verslag ontwikkelgesprek Bachelor Dans

Aanleiding en doel van het gesprek

Op 10 juli 2026 vond het ontwikkelgesprek plaats naar aanleiding van de visitatie van de Bachelor Dans. Het gesprek bood ruimte om, los van de formele beoordeling, verder door te spreken over een aantal ontwikkelpunten uit het visitatierapport en gezamenlijk te reflecteren op de verdere ontwikkeling van de opleiding.

Centraal stonden drie onderling sterk verbonden thema's: de ontwikkeling en borging van feedback en begeleiding, de rol van studenten en de leercommunity in het onderwijs, en de vraag hoe de visie en kracht van de opleiding explicieter zichtbaar kunnen worden gemaakt voor studenten, docenten en de organisatie als geheel.

Feedback, feedforward en ontwikkelingsgerichte begeleiding

Een belangrijk deel van het gesprek ging over de wijze waarop feedback binnen de opleiding plaatsvindt. Er is binnen de Bachelor Dans sprake van een zeer rijke feedbackcultuur. Studenten ontvangen voortdurend feedback in lessen, repetities, castings, audities, individuele gesprekken en in het contact met medestudenten. Tegelijkertijd is deze feedback niet altijd expliciet als zodanig herkenbaar en ontbreekt een eenduidige structuur waarmee studenten hun ontwikkeling over meerdere studiejaar heen kunnen volgen.

De opleiding feedback eerder opgenomen in het digitale beoordelingssysteem. Op advies van de Examencommissie is dit losgekoppeld van de formele cijfermatige onderbouwing, omdat feedback en feedforward een ander doel dienen dan de verantwoording van een summatieve beoordeling. Als gevolg daarvan zijn in de praktijk verschillende vormen ontstaan: mondelinge gesprekken, feedbackweken, e-mails en door individuele docenten ontwikkelde formulieren. Hoewel feedback dus veelvuldig wordt gegeven, is de werkwijze nog gefragmenteerd en voor studenten niet altijd navolgbaar.

In het gesprek werd daarom de vraag gesteld of het begrip *feedbacksysteem* wel voldoende recht doet aan wat de opleiding feitelijk doet. Mogelijk past de term ontwikkelingsgericht begeleidingssysteem beter. Deze benadering sluit aan bij de continue interactie tussen student, docent en peers en biedt ruimte aan zowel feedback als feedforward, reflectie en de intrinsieke lichamelijke ervaring die zo wezenlijk is voor de ontwikkeling van een danser.

Daarbij werd onderscheid gemaakt tussen formatieve en summatieve feedback. Bij summatieve toetsing is transparantie en formele vastlegging van belang: voor studenten moet duidelijk zijn op basis waarvan een beoordeling tot stand komt en wat bijvoorbeeld het verschil is tussen voldoende, goed of excellent. Tegelijkertijd kent het kunstonderwijs een onvermijdelijke mate van intersubjectiviteit. Juist daarom blijft de professionele dialoog tussen beoordelaars essentieel.

Feedbackgeletterdheid van docenten én studenten

Een tweede belangrijk aandachtspunt betreft feedbackgeletterdheid. Niet iedere docent beschikt vanzelfsprekend over dezelfde pedagogisch-didactische vaardigheden om constructieve, ontwikkelingsgerichte feedback te geven. Gerichte professionalisering en scholing van docenten kunnen bijdragen aan meer kwaliteit, consistentie en bewustzijn in de manier waarop feedback wordt gegeven.

Daarbij gaat het nadrukkelijk niet alleen om de docent als zender. Ook studenten moeten leren om feedback te vragen, te ontvangen, te interpreteren en te benutten voor hun verdere ontwikkeling. In het eerste studiejaar krijgt dit al expliciet aandacht. Studenten verwoorden bijvoorbeeld zelf welke feedback zij denken te hebben ontvangen en toetsen bij de docent of zij deze goed hebben begrepen. In de latere studiejaren wordt deze lijn minder expliciet, mede door de grote hoeveelheid verschillende docenten, gastdocenten, repetitoren en choreografen.

Tegelijkertijd werd geconstateerd dat ouderejaarsstudenten in de praktijk juist zeer mondig en zelfstandig zijn in het vragen om en omgaan met feedback. De competentie lijkt dus wel degelijk te worden ontwikkeld, maar de opbouw daarvan is nog onvoldoende zichtbaar en expliciet geborgd. Een ontwikkelkans ligt daarom in het beter herkennen en verbinden van wat al gebeurt, zonder onnodig nieuwe structuren toe te voegen.

Informeel leren, peer learning en de kracht van de community

De visitatiecommissie benoemde opnieuw hoe sterk zij onder de indruk was van de studenten van de Bachelor Dans. Tijdens de visitatie bleken studenten zeer zelfbewust te kunnen verwoorden wie zij zijn als kunstenaar, wat zij hebben

geleerd, welke richting zij op willen en hoe zij zich verder willen blijven ontwikkelen.

Daarbij speelt de leercommunity een belangrijke rol. Studenten leren niet alleen van docenten, maar in hoge mate ook van elkaar. Dit peer learning en informeel leren vormen een wezenlijk onderdeel van de opleiding en dragen bij aan de artistieke en persoonlijke ontwikkeling van studenten.

In het gesprek werd tegelijkertijd een belangrijk spanningsveld benoemd. Meer structuur en explicitering kunnen helpen om processen beter zichtbaar en navolgbaar te maken, maar het te sterk formaliseren van peer learning en informele leerprocessen kan juist afbreuk doen aan hun kracht. De uitdaging is daarom om deze vormen van leren bewuster te herkennen en waar nodig te ondersteunen, zonder ze volledig dicht te regelen.

Ook pedagogische veiligheid vraagt hierbij aandacht. Studenten elkaar feedback laten geven kan waardevol zijn, maar vraagt om goede begeleiding en een zorgvuldige opbouw, omdat peer feedback ook invloed kan hebben op de groepsdynamiek. De vraag is steeds welke mate van structuur passend is bij de artistieke context, de leeftijd en zelfstandigheid van studenten en de specifieke fase van hun opleiding.

Studentautonomie en individueel kunstenaarschap

Een centrale kwaliteit van de Bachelor Dans is de ruimte die studenten krijgen om hun eigen identiteit en richting als kunstenaar te ontdekken. De opleiding leidt niet op voor één afgebakend type werkveld of één type danser. Studenten maken kennis met een breed palet aan technieken, artistieke praktijken en beroepsmogelijkheden en ontwikkelen gaandeweg een eigen profiel.

De opleiding beweegt steeds nadrukkelijker van een model waarin de docent primair als expert bepaalt wat de student nodig heeft, naar een model waarin de leervraag en ontwikkeling van de student het vertrekpunt vormen. Studenten voldoen aan de gemeenschappelijke leeruitkomsten, maar krijgen binnen dat kader ruimte om verschillende accenten te leggen. De ene student ambieert een carrière bij een institutioneel gezelschap, terwijl een andere student kiest voor een loopbaan als freelancer, in interdisciplinair werk of binnen sociaal-maatschappelijke projecten.

Dit betekent ook iets voor de rol van de docent. Een balletdocent draagt niet uitsluitend verantwoordelijkheid voor de technische ontwikkeling binnen het eigen vak, maar maakt idealiter ook verbinding met de bredere ontwikkeling en ambities van de individuele student. De uitdaging is om docenten meer zicht te geven op hun eigen bijdrage aan het geheel van de opleiding en het individuele ontwikkelpad van de student.

Leeruitkomsten en het grotere geheel van de opleiding

In aansluiting hierop is gesproken over de Intended Learning Outcomes (ILO's). Deze zijn binnen de opleiding verwerkt in de verschillende modules en daarmee inhoudelijk in het curriculum aanwezig. Studenten reflecteren echter niet rechtstreeks en expliciet op hun positie ten opzichte van de overkoepelende leeruitkomsten.

De visitatiecommissie gaf aan dat het tijdens de visitatie lastig was om in het gesprek met docenten het grotere geheel en het karakter van de opleiding scherp te krijgen. Juist de studenten maakten uiteindelijk duidelijk wat de kern van de opleiding is: een brede artistieke en technische basis, gecombineerd met veel ruimte voor het ontdekken van een eigen identiteit en positie in het werkveld.

Hier ligt een ontwikkelkans. De opleiding kan de verbinding tussen de leeruitkomsten, de afzonderlijke modules en de individuele ontwikkeling van studenten explicieter maken. Dat hoeft niet te betekenen dat de opleiding haar onderwijs sterker normeert of dat studenten voortdurend leeruitkomsten moeten 'afvinken'. Het gaat er vooral om het speelveld waarbinnen studenten zich ontwikkelen beter zichtbaar te maken en docenten bewuster te laten zien hoe hun eigen vak en begeleiding aan dat grotere geheel bijdragen.

De module Professional Development vervult hierin al een belangrijke overstijgende functie. Binnen deze module worden onder meer werkeethiek, communicatie, artistieke ontwikkeling en de bredere professionele ontwikkeling van studenten gevolgd. Ook portfolio's, reflecties en individuele gesprekken dragen bij aan het verbinden van verschillende onderdelen van het curriculum.

De kracht van de opleiding bewuster zichtbaar maken

Een belangrijke reflectie uit het gesprek was dat veel van wat de opleiding succesvol maakt impliciet en organisch is gegroeid. De opleiding is op verschillende onderdelen als het ware onbewust bekwaam. Studenten ervaren en verwoorden de kracht van de opleiding zeer overtuigend, terwijl het voor docenten en de organisatie soms moeilijker blijkt om precies te articuleren hoe deze ontwikkeling tot stand komt.

De uitdaging is daarom niet om alles opnieuw te ontwerpen of volledig te formaliseren, maar om bewuster te worden van wat al goed werkt. Door van onbewust bekwaam naar bewust bekwaam te bewegen, kan de opleiding haar sterke punten beter behouden, delen en verder ontwikkelen. Dit maakt de opleiding bovendien minder afhankelijk van individuele personen en draagt bij aan duurzame borging.

Het inspirerende verhaal van de studenten kan hierbij een belangrijke rol spelen. Hun ervaringen maken zichtbaar hoe alle onderdelen van de opleiding, van vakdocenten en gastdocenten tot de bredere leeromgeving en community, gezamenlijk bijdragen aan het eindresultaat.

Verbinding met de bredere ontwikkeling van Codarts

In het laatste deel van het gesprek is ook gesproken over de bredere institutionele ontwikkeling van Codarts. De organisatie bevindt zich in een beweging naar meer horizontale samenwerking, eigenaarschap en verbinding tussen onderwijs, ondersteuning en strategie. Het nieuwe instellingsplan en thema's als sociale veiligheid, *Art of Teaching* en community building bieden daarvoor een belangrijk kader.

Daarbij wordt gezocht naar meer ruimte voor medewerkers om verantwoordelijkheid en mandaat te nemen. Ondersteunende diensten ontwikkelen zich daarbij steeds meer van primair controlerende naar adviserende partners die dichterbij het onderwijs en de werkvloer staan.

Ook in de dialoog met de Raad van Toezicht wordt gezocht naar een bredere manier van kijken naar kwaliteit en ontwikkeling. Naast kwantitatieve indicatoren en KPI's is er behoefte aan meer kwalitatieve gesprekken over strategische dilemma's, inhoudelijke keuzes en de ontwikkeling van de organisatie.

Conclusie en ontwikkelrichting

Het ontwikkelgesprek bevestigde dat de Bachelor Dans beschikt over een sterke, studentgerichte en ontwikkelingsgerichte cultuur. Veel van de kwaliteiten die tijdens de visitatie zichtbaar werden, de zelfstandigheid van studenten, hun zelfkennis, de kracht van de community, de rijkdom van het informele leren en de brede oriëntatie op het werkveld, zijn diep in de praktijk van de opleiding verankerd.

De belangrijkste ontwikkelopgave ligt niet in het toevoegen van steeds meer systemen, maar in het explicieter maken, verbinden en waar nodig beter borgen van wat al aanwezig is. Daarbij zijn de volgende richtingen naar voren gekomen:

- het verder ontwikkelen van een samenhangende visie op feedback, feedforward en ontwikkelingsgerichte begeleiding;
- het versterken van de feedbackgeletterdheid van zowel docenten als studenten;
- het explicieter zichtbaar maken van de ontwikkellijn door de studiejaren heen;
- het beter verbinden van feedback en begeleiding met de leeruitkomsten en de individuele ontwikkelrichting van studenten;

- het versterken van het bewustzijn bij docenten over hun bijdrage aan het grotere geheel van de opleiding;
- het koesteren en waar passend ondersteunen van peer learning en informeel leren, zonder deze onnodig te formaliseren;
- en het breder delen van het krachtige narratief van de studenten als uitdrukking van wat de opleiding in de praktijk weet te realiseren.

Het gesprek bood daarmee waardevolle verdieping op de bevindingen uit de visitatie en gaf richting aan de verdere ontwikkeling van de Bachelor Dans.